
sprak Kuyper later van ‘een plooi aan mijn geest, ... die bleef’. *Mutatis mutandis* zal dit ook opgaan voor de overigen die in het bovenstaande werden gememoreerd.

Voor zestien van de in totaal 28 Groninger theologanten die tussen 1816 en 1872 bij hun *alma mater* of elders een medaille of een eervolle vermelding behaalden, was deze gebeurtenis een opmaat naar een promotie. De eerste die promoveerde was De Groot jong gestorven studiegenoot J.A. Karsten; hij behaalde de doctorsgraad in 1824. Karsten was de eerste die sinds 1795 te Groningen in de godgeleerdheid promoveerde en daarmee ook de eerste die dit deed volgens de bepalingen van het Organiek Besluit van 1815.⁶⁶ Twee prijswinnaars gingen niet verder dan het in dit besluit voorgeschreven doctorale examen.⁶⁷ De tien overigen deden slechts hun kandidaats theologie.⁶⁸ Opvallend is dat acht van de laatstgenoemden in de jaren 1816-1826 hun prijs behaalden. Het promoveren kwam onder theologen duidelijk pas later in zwang. Een belangrijk deel van de 28 zou bekend worden als ‘Groninger’ predikant. De begaafde J.E. Feisser werd de grondlegger van het Nederlandse baptisme. T. Roorda, P. Hofstede de Groot en Tj. Cannegieter werden later hoogleraar; ook drie studenten van elders die een Groninger prijsvraag wonnen zouden later een theologische leerstoel aanvaarden: J. van Gilse, A. Kuyper en J. Knappert. Enkele prijswinnaars verdienden hun sporen op ander gebied. De bekendste van hen werd Van Hoëvell, die als liberaal Kamerlid al vroeg het Nederlandse koloniale beleid bekritiseerde.⁶⁹

⁶⁶ J.A. Karsten (1802-1826; Van Lieburg, *Prijsvragen*, 983), C.H. van Herwerden C.Hz., T. Roorda, P. Hofstede de Groot, J.E. Feisser (596), J. Meijer, F. Koppius, W.R. van Hoëvell, J.A. Gramata, L.S.P. Meijboom, M. van Staveren, J. Boeles, A. Diemont, U.P. Okken, A.L. Poelman, Tj. Cannegieter.

⁶⁷ A. Lam en E.H. Sikkes. De voorschriften bij Caljé, *Gron. universiteit*, 313-317.

⁶⁸ P. Boeles, J. Muntendam (586, 587), J.G. Sluyter (587), D.A. de Groot, P. Rutgers (590), J. Sonius Swaagman, I. Busch Keiser, W. Verweij, E. Roelants, T. van Duinen.

⁶⁹ Het is mijn bedoeling om in een bredere studie over de Groningers in de jaren 1844-1886 een lijst op te nemen met data (waaronder ook behaalde prijsvragen, doctorale examens en promoties) van allen die tot de Groninger kring hebben behoord.

⁷⁰ Van Lieburg, *Prijsvragen*, 56v.

Prijsvragen resulterend in proefschriften en tekstedities

Van Lieburg wees er reeds op dat een aantal in de negentiende eeuw verdedigde proefschriften ‘prijsvraag-gerelateerd’ is.⁷⁰ In het bovenstaande treft men daar voorbeelden van. Heel direct is het verband bijvoorbeeld bij J. Boeles en Kuyper, die (een deel van) hun bekroonde antwoord inleverden als dissertatie. In andere gevallen is de relatie meer indirect, zoals bij Van Staveren en Diest Lorgion, die in hun proefschriften antwoorden gaven op vragen die enkele jaren daarvoor niet ofwel onvoldoende beantwoord waren. Dat er tussen vraag en proefschrift zelfs vele jaren konden liggen, leert de dissertatie van Riedel: deze verscheen twintig jaar na de oorspronkelijke vraagstelling. Soms valt te denken aan een nooit ingezonden of een afgekeurd antwoord, dat vervolgens tot proefschrift werd omgewerkt. De Leidse vraag van 1849 over de leer en zegswijzen in de eerste brief van Petrus kan vanwege de eerstgenoemde reden geleid hebben tot de dissertatie van A.L. Poelman uit 1850 over de petrijnse theologie. De dissertatie van zijn Groninger medestudent H. Wijbelingh van 1854 is wellicht een omgewerkt antwoord op de Utrechtse prijsvraag van 1852